

burua, inskripzio luze batekin, Moiuatarren etxearen sotoan aurkitzen zen eta, azken obrak burutzerakoan, kultura etxeko lorategian kokatu zuten.

Etxea Garaitarrek erosi zuten, eta bertan bizi izan ziren Juan Garai Mendia eta bere familiakoak gure goguenan. Geroago, 1980 hamarkadatik aurrera, ordurako udalaren jabetzakoa izanik, hainbat zerbitzu publiko atondu ziren eraikin horretan. Hasiera batean, aparteko egokitzapenik egin gabe, udaletxea aldatu zen hara Foruen Enparantzako kontzejua obretan egon zen bitartean. Hauek amaitzean, 1984.ean lehenbiziko kultura etxea egituratu zen bertan: liburutegia, fonoteka, hitzaldi-gela, Oñati Irratia, Kontzejupetik aldizkaria eta abarrekin.

XXI. mendearen hastapenean, eraikina barrutik erabat hustu eta gaur egungo kultura etxearen instalazio berriak prestatu zituzten, Angel de la Hoz arkitektoaren proiektuaren arabera: liburutegi nagusia, haurren, zine-aretoa, erakustokia eta beste gela batzuk daude bertan. Kanpotik lehengo itxura mantendu du, aurreko eta atzeko miradore politekin.

BARUEKUA

Plaza eskuin aldetik mugatzen duen eraikin luze honek jasan du, bai, aldakuntzarik XX. gizaldian. Hasieran, etxe bakar gisa, Areizagako baroiaren egoitza izan zen XVII-XIX. mendeetan. Hortik datorkio, jakina, *Baruekua* izena etxeari. Areizagatarrek Urretxuko jauntxoak ziren, baina Oñatin ere bazituzten ondasunak eta interesak. San Migel parrokan ere ikus daiteke haien izena idatzita, Santa Marinaren erretaula 1864an eliza nagusi horretara eraman zutenean, ermitaren patroia moduan agertzen direlako. Xabier Munibe, Peñafloidako konde famatua, 1747an Oñatiko parrokan Maria Josefa Areizaga, baroiaren alabarekin, uztartu zelarik, Baruekuan sinatu zuten ezkontza-kontratua.

XX. gizaldian bilakaera gorabeheratsua izan zuen: lehenengo urteetan Nevers-ko moja frantsesek okupatu zuten etxearen zati

Antixena eta Madinabeitia jauregiak 1980 aldera.

bat. Gerra ostean Goribar, Torreauzo, Garibai eta Larrañako arotz batzuek tailerra ipini zuten etxepean; elkarrekin hasieran, bakoitza bere aldetik gerora. Bitxikeria moduan esan dezagun aroztegi horietako batzuetan gauzatu zela 1954-1955ean Oñatin egin zen zurezko OKU belodromoa, Reyes Korkostegi eta Bizen-te Ugarteren ekimenez.

Sasoi bateko jauregiak, tamalez, ez zuen iraun, ezta kanpotik ere, jatorrizko eitearekin: goiko erdialdea eraitsi eta estilo nahiz altuera desberdineko etxebizitzak jaso ziren 1970 aldera, plaza-aren batasun estetikoak desitxuratu. Botatzeko geratu den zatian azpimarratzekoak dira puntu erdiko arkua duen atea plazarantz, eta XIX.eko bi arku-ilara neoklasikoak bidegurutze estu horretan.

*****

Badira kale ugariaren elkargune den plaza garrantzitsu honetan nabarmentzea merezi duten beste hainbat eraikin eta elementu: esate baterako, eskolak, iturria edota idi-probetarako harriak. Hurrengo kapituluan mintzatuko gara horietaz.

TABERNA • JATEKUA
 Bidebarrieta 6
 Tel.: 943 71 62 96
 20560 OÑATI

FAGOR
 INDUSTRIA TALDE KOOPERATIBOIA